

Discriminatie in de horeca in Kennemerland

Factsheet

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland is een onafhankelijke organisatie die werkt aan het stimuleren van een tolerante samenleving en het tegengaan van ongelijke behandeling.

Iedereen kan bij ons terecht voor steun bij alle vormen van discriminatie en ongelijke behandeling. We behandelen en registreren individuele klachten, doen onderzoek, geven voorlichting en trainingen en adviseren organisaties op het gebied van antidiscriminatiebeleid en gelijke behandeling.

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland
Postbus 284
2000 AG Haarlem
Tel. 023 5315842

info@bdkennemerland.nl
www.bdkennemerland.nl

februari 2014

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland (BD) krijgt weinig tot geen klachten binnen over discriminatie bij horeca- en uitgaansgelegenheden. Uit eerder onderzoek in andere steden blijkt dat discriminatie jegens jongeren bij toegang tot horeca-gelegenheden regelmatig voorkomt maar dat zij daar nauwelijks melding van maken. Om meer te weten te komen over mogelijke discriminatie op grond van afkomst in de horeca in Kennemerland heeft Bureau Discriminatiezaken een onderzoek laten uitvoeren. Centraal stond de vraag:

In hoeverre ervaart het jongere uitgaanspubliek discriminatie op grond van afkomst in de regio Kennemerland en wat doen zij die zich gediscrimineerd voelen eraan?

Het onderzoek is uitgevoerd onder 99 jongeren in de leeftijd van 15-28 jaar op de NOVA Colleges in Hoofddorp, Beverwijk en Haarlem door een student HBO-Rechten. Van de jongeren hebben 31 een autochtone en 68 een allochtone achtergrond. Het gaat om 71 jongens en 28 meisjes. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode september-december 2013.

In dit factsheet doen wij kort verslag van het onderzoek, maar geven wij geen namen van horecagelegenheden vrij die genoemd worden door de jongeren als zijnde gelegenheden waar zij geweigerd werden vanwege hun afkomst. Wel is een vertrouwelijk rapport gestuurd naar de burgemeesters van Haarlem, Beverwijk, Haarlemmermeer, Uitgeest en Zandvoort en de politie waarin de horecazaken met naam en toenaam worden genoemd.

Resultaten: Ervaren discriminatie

Van de 99 geënquêteerden zijn 34 jongeren het afgelopen half jaar geweigerd aan de deur van een horecagelegenheid. Van deze 34 bezoekers hebben 22 het afgelopen half jaar het gevoel gehad dat zij geweigerd werden vanwege hun afkomst. Hiervan hebben negen jongeren dit gevoel vaker gehad. Van de 22 jongeren hebben er 20 een allochtone achtergrond, twee jongeren zijn autochtoon Nederlands.

Weigeringsgronden

De redenen van weigering die de portiers opgaven waren: verkeerde kleding, te jong, 'het is vol', geen identiteitsbewijs, te grote groep, pet op, verkeerde schoenen. Ook werd er regelmatig geen reden voor de weigering gegeven.

Toelichting Bureau Discriminatiezaken: leeftijds- en kledingseisen staan meestal in de huisregels. Bij twijfel aan de leeftijd kan om een legitimatiebewijs worden gevraagd.

Tabel 1: Reden van weigering (gegeven door portier)

	kleding	geen reden	groep	anders*	vol	geen id	leeftijd	niet ingevuld	totaal
turks	1	1	4	2					8
marok	1		1	1	1				4
antil			1	1	1	1			4
sur		1	1	1					3
n-west alloch		1		2			2		5
west alloch		1		2					3
autoch nl		1		1					2
totaal	2	5	7	10	2	1	2	5	34
* o.a. kapsel, pet, geen vaste klant									

Ruim één op de vijf jongeren (22 van de 99) meende echter dat zij om andere redenen geweigerd werden dan gegeven. Deze bezoekers dachten dat zij geweigerd werden vanwege hun afkomst. Het gaat hierbij om gevoelens (subjectieve discriminatie) maar het geeft een beeld over hoe het deurbelied wordt ervaren door de geweigerde bezoekers.

Tabel 2: Vermoeden dat afkomst de werkelijke reden van weigering is

	aantal	aantal respond.
turks	8	14
marok	3	7
antil	1	5
sur	2	6
n-west alloch	4	32
west alloch	2	4
autoch nl	2	31
totaal	22	99

Meerdere keren geweigerd

De negen jongeren die het afgelopen jaar vaker zijn geweigerd hebben verschillende, voornamelijk niet-westerse allochtone, achtergronden. Vier van hen zijn van Turks-Nederlandse afkomst. Van de anderen liggen hun roots in Afghanistan, Suriname, Ghana, Ivoorkust en Oostenrijk. De autochtone jongeren in het onderzoek hebben hiermee geen ervaring. Het betreft overigens allemaal jongens. De jongen met de Oostenrijkse achtergrond is twee keer geweigerd bij dezelfde club in Haarlem. De eerste keer werd hiervoor geen reden gegeven en de tweede keer vond de portier het kapsel van de jongen reden voor weigering van de toegang. De rest is geweigerd bij verschillende uitgaansgelegenheden in Kennemerland.

Beschrijving discriminatie-ervaringen

Hieronder staan enkele uitspraken van jongeren die geweigerd zijn bij een horecazaak en het gevoel hadden dat dit vanwege hun afkomst was.

*Een Marokkaans-Nederlandse jongen werd geweigerd bij een horecazaak in Haarlem. De portier gaf geen reden. De echte reden was volgens hem zijn afkomst: 'Wat moest ik anders denken?'

* Een Turks-Nederlandse jongeman vertelt dat de portier van een zaak in Beverwijk een keer letterlijk tegen hem zei dat hij en zijn vrienden moesten oprotten. Hij was samen met nog twee donker getinte jongens. Volgens deze jongen werden zij geweigerd vanwege hun afkomst. Hij vertelde dat het erg hard aan kwam en dat hij en zijn vrienden zich erg beledigd voelden.

* Een Turks-Nederlandse jongen die met zijn vrienden uitging werd geweigerd bij een zaak in Beverwijk. Hij meent dat er sprake was van discriminatie. Volgens de portier zou de groep voor onrust zorgen. Maar de werkelijke reden was volgens hem: *'Er waren ook donkere vrienden van mij bij. De portier zei eerst dat wij voor onrust zouden zorgen omdat we met een groep waren. Maar waar het op neer kwam was eigenlijk gewoon: "Je bent zwart je mag niet naar binnen." Ik ben vervolgens de discussie aangegaan en heb hem verteld dat we komen om uit te gaan en niet om te vechten.'*

* Een vrouw met een Afrikaanse achtergrond ging uit in Haarlem met drie vrienden. Bij de ingang van een horecazaak werd zij geweigerd. De portier geloofde haar leeftijd niet en liet haar en haar vrienden niet binnen. Volgens deze vrouw was er sprake van discriminatie, zij had het gevoel dat zij werd geweigerd vanwege haar huidskleur en niet omdat de portier haar leeftijd niet geloofde. Zij was namelijk al 25 jaar. Volgens de vrouw gebruikte de portier dat alleen als smoes om haar niet binnen te laten.

* Een vrouw vertelt dat haar Surinaams-Nederlandse vriend een aantal keren is geweigerd bij een zaak in Haarlem. Eén keer zei de portier dat 'hij gewoon niet naar binnen mocht'. Op de vraag of zij dacht dat er andere redenen waren waarom haar vriend niet naar binnen mocht, antwoordde zij: *'Hij is donker en hij heeft een agressieve uitstraling. Ze gaan er gelijk van uit dat hij voor onrust zorgt, terwijl dat helemaal niet zo is.'*

* Een Oostenrijks-Nederlandse jongeman vertelt dat hij twee keer geweigerd is bij een zaak in Haarlem. Eén keer werd geen reden gegeven en de andere keer zat zijn haar niet goed volgens de portier. Hij licht toe: 'Ik weet niet of er een andere reden was. De eerste keer was ik met een groep van vijf mensen en de tweede keer waren we met z'n tweeën. Er was in mijn ogen sprake van discriminatie in de zin van: 'Jij staat mij niet aan en daarom kom je er niet in.'

* Een Antilliaans-Nederlandse jongeman en twee Marokkaans-Nederlandse vrienden wilden een horecazaak in Haarlem bezoeken. Bij de ingang werden zij geweigerd door de portier. De reden die de portier gaf was: geen ID- pas. De jongen licht toe: *'Ik vond dat er sprake was van discriminatie. Ik was met nog drie vrienden. Meestal kom ik wel binnen, maar nu was ik met twee Marokkaanse vrienden.'*

* Een Afghaanse jongeman wilde samen met zijn vrienden naar een horecazaak in Haarlem. Zij werden allemaal niet binnen gelaten door de portier. De portier gaf als reden: *'Je mag gewoon niet naar binnen'*. Hij gaf mij gewoon geen geldige reden, dus ging hij de discussie met hem aan. Anderen liet hij wel naar binnen gaan. Ik vroeg: *'Waarom mogen wij niet naar binnen?'* Hij zei gewoon: *'Ik laat geen Marokkanen binnen'*. En ik ben niet eens Marokkaans.

Gemeenten

Uit het onderzoek komt naar voren dat jongeren vooral geweigerd werden in Haarlem (19 keer), Uitgeest (5 keer), Beverwijk (2 keer), Zandvoort (2 keer), Noordwijk (2 keer) en Hoofddorp en Lisse (beiden 1 keer). De namen van de betreffende horecagelegenheden worden niet in dit factsheet vermeld.

Actie?

De jongeren die het gevoel hadden dat er bij de weigering duidelijk sprake was van discriminatie op grond van afkomst is gevraagd of en wat zij naar aanleiding hiervan hebben ondernomen. Hebben ze het voorval besproken met familie of vrienden? Hebben ze het gemeld bij de politie of Bureau Discriminatiezaken? Of hebben ze niks gedaan?

Tien van de 22 jongeren die het afgelopen half jaar geweigerd werden, hebben niks met de vermeende discriminatie gedaan. Eén jongen is weggegaan en een andere jongen is naar een andere discotheek gegaan. Vijf jongens die geweigerd werden gingen de discussie aan, werden boos, gingen verhaal halen en vroegen aan de portier waarom zij niet naar binnen mochten. Eén vrouw ging vragen wat de reden was van haar weigering. Eén jongen ging met zijn vrienden ruzie maken met de portier.

Niemand van de geweigerde jongeren besloot om het voorval te melden bij de politie of bij het Bureau Discriminatiezaken. De meesten vonden het de moeite niet waard en de meesten wisten niet waar ze terecht konden.

Meldingsbereidheid en naamsbekendheid

Bureau Discriminatiezaken doet veel om haar naamsbekendheid te vergroten, onder andere door activiteiten op *social media* en voorlichting op scholen. De naamsbekendheid van het Bureau Discriminatiezaken in Kennemerland ligt rond de 30%¹. Van de 99 geënquêteerde jongeren kenden negen jongeren het BD. Dat is 9%.

Bekend is dat jongeren nauwelijks melding maken van discriminatie. Als het gaat om zaken als school of pesten, dan zijn het vrijwel altijd de ouders die aan de bel trekken. Deze zeer lage meldingsbereidheid lijkt een landelijk probleem te zijn. Ook uit onderzoek onder jongeren die uitgaan in Breda blijkt dat de bereidheid tot melden zeer laag is. Slechts 3% zegt discriminatie te willen melden bij een antidiscriminatiebureau en 1% zegt aangifte te willen doen bij de politie. Jongeren nemen niet de tijd en doen geen moeite om melding van discriminatie te maken, omdat ze het nut er niet van in zien (Breda, 2010).

Ook in andere steden zijn er kleinschalige studies uitgevoerd naar de ervaring van discriminatie bij allochtone jongeren in de horeca. Zo blijkt uit onderzoek onder Haagse allochtone jongeren dat driekwart van de jongens en de helft van de meisjes wel eens geweigerd is. Geen van hen heeft hier ooit melding van gemaakt. Uit onderzoek onder Nijmeegse jongeren blijkt dat 69% van de allochtonen weleens geweigerd is, tegenover 34% van de autochtonen. Van de ondervraagde respondenten in deze studie geeft slechts 5% aan een weigering te willen melden (Nijmegen, 2010).

¹ Onderzoek Discriminatieklimaat Kennemerland, 2008. Percentage inwoners dat Bureau Discriminatiezaken kent is 28%.

In Rotterdam, Amsterdam en Breda is een speciaal programma opgezet om jongeren te bereiken en om hen discriminatie te laten melden via een sms-bericht. Dit heeft nauwelijks geleid tot meer meldingen door jongeren. Bij de landelijke introductie van de discriminatie app in 2012 leefde ook de verwachting dat met behulp van dit communicatiemiddel meer jongeren discriminatie zouden melden. Vooralsnog is hiervan geen sprake.

Impact op jongeren

Een weigering kan verschillende emoties los maken bij jongeren. Vooral boosheid en irritatie worden veel genoemd als reactie op een weigering (Nijmegen, 2006). Uit de studie in Breda komt overigens naar voren dat slechts 10% van de jongeren verbaal of fysiek geweld vertoont na een weigering. Een grote meerderheid geeft net als in de studies in Den Haag en Breda aan weg te lopen na een weigering (Rotterdam, 2007).

Het blijkt dat discriminatie in het algemeen en discriminatie in de horeca in het bijzonder een nare gebeurtenis is die veel impact heeft op het emotioneel welbevinden van jongeren. Een veel gebruikte strategie om hiermee om te gaan is om het nare voorval zo snel mogelijk te vergeten en door te gaan met 'de leuke dingen van het leven'. Ook het groothouden en niet klagen over discriminatie in de horeca is voor veel jongeren een manier om met weigeringen om te gaan. Daarbij speelt het idee bij jongeren dat discriminatie melden niet alleen slecht voor je ego is, maar dat het discriminatie-probleem er niet mee wordt verholpen. Dit alles bij elkaar genomen zorgt ervoor dat jongeren discriminatie zelden melden en ook niet graag meewerken aan studies waarbij ze moeten praten over hun discriminatie ervaringen (Nijmegen, 2013).

Deurbeleid en huisregels

Voor iedereen moet uitgaan gezellig, leefbaar en veilig blijven. Daarom gelden in de horeca huis- en gedragsregels. Koninklijke Horeca Nederland (KHN) heeft standaard huis- en gedragsregels opgesteld die leden kunnen gebruiken. Huisregels zijn belangrijk voor het handhavingsconcept en geven weer hoe gasten zich dienen te gedragen. KHN adviseert haar leden daarom om duidelijke huisregels op te stellen en aandacht te schenken aan deze regels voordat bezoekers het horecabedrijf betreden.

Deze huisregels zouden de basis moeten vormen voor portiers als zij iemand de toegang weigeren. Horeca-ondernemers zijn verantwoordelijk voor hun eigen deurbeleid. Ze moeten regels opstellen en handhaven. In het deurbeleid geven zij aan wat voor gedrag zij verwachten van de bezoekers en wat voor gedrag niet getolereerd wordt in bijvoorbeeld hun discotheek of café. Onderwerpen die in een deurbeleid aan bod kunnen komen zijn: de minimumleeftijd, alcohol en drugs, steek- en vuurwapens, houding bezoekers, kleding, vernieling en vandalisme, groepen en het recht van weigeren.

Volgens het College voor de Rechten van de Mens heeft een horeca-ondernemer de verplichting om zich te onthouden van ongelijke behandeling en om klachten zorgvuldig te behandelen. Een zorgvuldige klachtenbehandeling betekent dat er deugdelijk en objectief onderzoek moet worden gedaan naar de klacht, er moet sprake zijn van hoor en wederhoor, zo nodig moet de aanbieder maatregelen treffen en moet hij de uitkomst van het onderzoek bekendmaken bij de klager.

Horecaondernemers zijn vrij in het opstellen van de huisregels zolang ze niet in strijd zijn met de wet. Het deurbelid en de huisregels moeten voldoende en duidelijk bekendgemaakt worden aan de bezoekers. Bij discotheken kunnen deze huisregels bijvoorbeeld hangen bij de ingang.

Discriminatie in de wet: strafrecht

Er zijn verschillende wettelijke regels die gaan over discriminatie. In ieder geval verboden is het maken van direct of indirect onderscheid op basis van: godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid en burgerlijke staat. In het Wetboek van Strafrecht is discriminatie als misdrijf strafbaar gesteld.

Het kan zijn dat een gast vindt dat hij ten onrechte is geweigerd en dat hij of zij is gediscrimineerd. Er zijn verschillende instanties die dit kunnen onderzoeken. Diverse grote steden hebben een Panel Deurbelid; zij doen onderzoek naar klachten over vermeende discriminatie in de horeca volgens een bepaalde procedure. Gasten die vinden dat ze onterecht bij een horecazaak geweigerd zijn, kunnen ook een klacht indienen bij het regionale antidiscriminatiebureau (ADB) of het College voor de Rechten van de Mens (voorheen Commissie Gelijke Behandeling). Enkele voorbeelden van uitspraken van het College over discriminatie in de horeca:

- Toelatingsbeleid met afspiegeling Nederlandse samenleving: een café hanteerde een toelatingsbeleid dat erop was gericht dat bezoekers naar afkomst een afspiegeling zijn van de Nederlandse samenleving, dat wil zeggen ongeveer 80% autochtoon en 20% allochtoon. Het College was daar heel duidelijk over. Dat is het maken van een verboden onderscheid op basis van ras/afkomst.
- Een Marokkaans-Nederlandse man werd geweigerd bij een club. Eerst omdat hij zonder een vrouw was. Later omdat hij met een groep was. Autochtoon-Nederlandse jongens zonder vrouw bij zich kwamen wel binnen. De club voerde verweer dat ze zich niet konden voorstellen dat het zo was gegaan, maar konden de naam van de dienstdoende portier niet vertellen en kwamen ook niet bij de zitting opdagen. Het College vond het verweer van de club weinig overtuigend en hechtte meer geloof aan het verhaal van de klager. Het oordeel luidde dan ook dat de club een verboden onderscheid op basis van ras/afkomst en geslacht had gemaakt.

Conclusies

Uit het onderzoek dat Bureau Discriminatiezaken heeft laten uitvoeren onder 99 jongeren komt naar voren dat circa een derde van hen het afgelopen half jaar discriminatie op grond van afkomst bij horecagelegenheden heeft ervaren. Dit vond plaats in verschillende horecagelegenheden in Haarlem, Beverwijk, Haarlemmermeer, Zandvoort en Uitgeest.

Ruim één op de vijf jongeren (22 van de 99) meent dat de werkelijke reden van weigering hun afkomst is. Dit betreft voornamelijk jongens met een niet-westerse allochtone achtergrond.

De jongeren die dit overkomt zijn vaak boos. Sommigen van hen gaan in discussie met de portier die hen niet binnen wil laten, anderen gaan op zoek naar een uitgaansgelegenheid die hen wel binnenlaat. We kunnen stellen dat deze ervaringen niet bepaald bevorderlijk zijn voor het vertrouwen in 'de samenleving waar iedereen meedoet'.

Voor Bureau Discriminatiezaken zijn de onderzoeksresultaten een signaal dat jongeren met een niet-westerse allochtone achtergrond regelmatig worden buitengesloten door horecazaken in Kennemerland. Helaas wordt hiervan vrijwel nooit melding gemaakt bij het Bureau Discriminatiezaken of de politie. Hierdoor kunnen zaken niet nader worden onderzocht. De bewijslast is overigens altijd heel lastig in dit type zaken en de context waarin incidenten zich voordeden kennen we niet. In dit onderzoek worden bepaalde horecazaken echter veelvuldig genoemd als het gaat om onduidelijke weigeringsgronden en een vermoeden van discriminatie jegens jongeren met een allochtone achtergrond.

De lage meldingsbereidheid van jongeren is een landelijk probleem. Het feit dat jongeren geen melding maken van discriminatie of uitsluiting wil dus niet zeggen dat discriminatie 'aan de deur' niet voorkomt, zo blijkt maar weer. Oproepen tot melden of het gemakkelijker maken om te melden, via sms of een app, heeft tot op heden weinig resultaat gehad.

En nu?

Bureau Discriminatiezaken gaat het onderwerp de komende tijd nader onder de aandacht brengen van burgemeesters, gemeenteraden en politie en gaan graag in gesprek met de lokale afdelingen van Koninklijke Horeca Nederland.